ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਅੱਠਵੀਂ (ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਿਆ) 2016- 17

ਮਹੀਨਾ	ਪਾਠ ਦਾ ਨਾਂ	ਉਦੇਸ਼	ਕਿਰਿਆਵਾਂ
ਅਪ੍ਰੈਲ	(ਭੂਗੋਲ) ਪਾਠ-1 ਸਾਧਨ- ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਧਨਾਂ, ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ।	• ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ। • ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਬਣਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ। • ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਾਲਨਾ ਹੈ, ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਕੇ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।
	(ਇਤਿਹਾਸ) ਪਾਠ-9 ਕਿੱਥੇ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ	• ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ। • ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	• ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਕਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਾ ਰੇਖਾ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾਪੀ ਤੇ ਬਣਾਓ। • ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਫਲੋ ਚਾਰਟ ਬਣਾਓ। • ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਓ।
	ਪਾਠ-10 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ	ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	• ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਖਾਕੇ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪੀ ਬਸਤੀਆਂ ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ। • ਨਵਾਬ ਸਿਰਜੂਦੌਲਾ, ਟੀਪੂ ਸੁਲਤਾਨ, ਲਾਰਡ ਕਲਾਈਵ, ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾਪੀ ਤੇ ਲਗਾਓ।

ਮਈ	(ਭੂਗੋਲ) ਪਾਠ-2 ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨ; ਥਲ, ਪਾਣੀ, ਮਿੱਟੀਆਂ, ਬਨਸਪਤੀ, ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ, ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ।	• ਭੂਮੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਮਿੱਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਚਾਰਟ ਬਣਵਾਉਣੇ। • ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਰੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ। • ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਉਣਾ।
	(ਇਤਿਹਾਸ) ਪਾਠ-11 ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨਿਕ ਬਣਤਰ, ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ	ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ’ਚ ਕਿਹੜੀਆਂ-2 ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	• ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦਾ ਫਲੋ ਚਾਰਟ ਬਣਾਓ। • ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੰਗਠਨ ਸੰਬਧੀ ਫਲੋ ਚਾਰਟ ਬਣਾਓ। • ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਲਾਸ ’ਚ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।
	ਪਾਠ-12 ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ	ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ।	• ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਬੰਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਫਲੋ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। • ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਣਜੀਕਰਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ • ਨੀਲ ਵਿਦਰੋਹ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕ੍ਰਿਆ-ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਓ।
	(ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਪਾਠ-24 ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ	ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	• ਮਸੌਦਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
ਜੁਲਾਈ	(ਭੂਗੋਲ)	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖਣਿਜ, ਖਣਿਜਾਂ	• ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਣਿਜ ਪਦਾਰਥਾਂ

	ਪਾਠ-3 ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ	ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ।	ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ, ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਭਰਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਕਰਾਉਣਾ। • ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਣਬਿਜਲੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੇ ਸਕਰੈਪ ਫਾਇਲ ਬਣਾਉਣਾ। • ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਮਿਲਦੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣਾ।
	(ਇਤਿਹਾਸ) ਪਾਠ-13 ਬਸਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜ	ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	• ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਖਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਬਾਇਲੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਸਥਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਖਾਕੇ ’ਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਆ-ਕਾਪੀ ਵਿਚ ਚਿਪਕਾਓ।
	ਪਾਠ-14 ਦਸਤਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ	ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਪਤਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾ ਉੱਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਦੇਣਾ।	• ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਪਤਨ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। • ਆਧੁਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਫਲੋ ਚਾਰਟ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾਪੀ ਤੇ ਬਣਾਓ। • ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਓ।
	(ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਪਾਠ-25 ਧਰਤ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ	ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।	• ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਮੁਖ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਾਉਣਾ।
ਅਗਸ ਤ	(ਭੂਗੋਲ) ਪਾਠ-4 ਸਾਡੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ	ਖੇਤੀ, ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜੀਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ	• ਖੇਤੀ ਦਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚਿੱਤਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਾਕੇ ਕਾਪੀਆ ਵਿੱਚ

		ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਵੰਡ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ।	ਲਗਵਾਉਣੇ ਜਾਂ ਸਕਰੈਪ ਬੁੱਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਲਾਗਲੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਲਿਖਣ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾ ਕੇ ਲਿਖਣ ਨੂੰ ਦੇਣਾ। • ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਉਤਪਾਦਨ ਰਾਜ (ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਭਰਵਾਉਣਾ।
	(ਇਤਿਹਾਸ) ਪਾਠ-15 1857 ਈ: ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ	1857 ਈ: ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਯੁੱਗ ਪਲਟਾਉ ਘਟਨਾ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	• ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਚਰਟ ਬਣਾਓ। • ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਦੇ ਖਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਸਥਾਨ ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ। • ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ, ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਫਰ, ਨਾਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਾਂਤਿਆ ਟੋਪੇ, ਰਾਣੀ ਝਾਂਸੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਚਿਪਕਾਓ। • ਝਾਂਸੀ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਵਿਤਾ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਓ।
	(ਇਤਿਹਾਸ) ਪਾਠ-16 ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ	ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ, ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	• ਸਿੱਖਿਆ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। • ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਓ।
	(ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਪਾਠ-26 ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ	• ਮੁੱਢਲੇ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਚਾਰਟ ਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

	ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁੱਢਲੇ ਕਰਤੱਵ	ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹਨ।	
ਸਤੰਬਰ		ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ ਐਸ.ਏ.-1	•
ਅਕਤੂ ਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ-5 ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ	ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।	1.ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। 2.ਉਦਯੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਨਕਸ਼ੇ ਭਰਵਾ ਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।
	ਇਤਿਹਾਸ : ਅਧਿਆਇ-17 ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ।	19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 19 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਵਿੱਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ।
	ਅਧਿਆਇ-18 ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ	ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਸਬੰਧੀ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	1. ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਦਾ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। 3. ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਥਾਸਬੰਧੀ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।
ਨਵੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ : ਅਧਿਆਇ-6 ਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗ	ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।	ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਵਿਖਾਉਣੇ। ਨਕਸ਼ੇ ਅਭਿਆਸ ਕਾਪੀ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣਾ।
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-19	18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਉਥਾਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ।	ਭਾਰਤ ਦੇ ਚਾਰ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਦਿੱਲੀ, ਮਦਰਾਸ, ਕੋਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ

	ਬਸਤੀਵਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਿਵਰਤਨ		ਦੀਆਂ 17ਵੀਂ ਅਤੇ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਇੱਕਠੀਆਂ ਕਰਨਾ, ਚਾਰਟ ਤੇ ਲਗਾਉਣਾ।
	ਅਧਿਆਇ-20 ਕਲਾਵਾਂ, ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ, ਸਾਹਿਤ ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਕਲਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ	19ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।	1. 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-27 ਸੰਸਦ-ਬਣਤਰ, ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ	ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।	1. ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਦ ਦਾ ਮਾਡਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। 2. ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੈਨਲ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ।
ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ F.A. 3 ਮੁਲਾਂਕਣ ਪਾਠਾਂ ਦੀਆਂ ਅਭਿਆਸ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ (ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ) ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵੀ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।			
ਦਸੰਬਰ	ਭੂਗੋਲ: ਅਧਿਆਇ-7 ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਧਨ	ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।	ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਵਸੋ ਵੰਡ, ਘਣਤਾ ਅਤੇ ਬਣਤਰ ਤੇ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸੋਂ ਘਣਤਾ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਨਕਸ਼ਾ ਭਰਨਾ।
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-21 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨ	ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਤਾ ਦੇ ਵਧੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਉਣਾ।	ਰੋਲ ਪਲੇਅ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ।
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ:	ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ	ਉਪਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹੇਠਲੀ

	ਅਧਿਆਇ-28 ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ	ਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਅਦਾਲਤ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
ਜਨਵਰੀ	ਅਧਿਆਇ-8 ਆਫਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ	ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ।	ਪਿਛਲੇ 2 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਆਈਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-22 ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼	1. ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜਰਨਾ ਪਿਆ, ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ।	1. ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ। 2. ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਾਕੇ ਅੰਦਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉਣੇ।
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-29 ਸਮਾਜਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ।	ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਕੋਈ ਦੋ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਸਬੰਧੀ ਚਾਰਟ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।
ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ F. A-4 ਮੁਲਾਂਕਣ। ਅਭਿਆਸ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ (ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ) ਵੀ ਹੱਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।			
ਫਰਵਰੀ	ਇਤਿਹਾਸ: ਅਧਿਆਇ-23 ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ	(ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ) ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।	ਸੰਵਿਧਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
	ਨਾਗਰਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਅਧਿਆਇ-30	ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਬਾਰੇ	ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਤੇ ਮਾਡਲ

<table>
<tr><td></td><td>ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ।</td><td>ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ।</td><td>ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।</td></tr>
<tr><td colspan="4">ਉਪਰੋਕਤ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਅਤੇ S.A-2 ਮੁਲਾਂਕਣ।</td></tr>
</table>